

MARCEL BREUER

Today's structure in its most expressive form is hollow below and substantial on top – just the reverse of the pyramid. It represents a new epoch in the history of man, the realization of his oldest ambitions: the defeat of gravity.¹

MARCEL BREUER, 1964

EEN MONUMENT VOOR VERANDERENDE TIJDEN

De zoektocht naar vrijheid is eeuwenoud en komt in alle mogelijke vormen tot uitdrukking: in het oprekken van de norm, de verkenning van het heelal, in de verbeelding van de mens binnen de filosofie, de wetenschap en de kunst. Politieke systemen zien hun visie op vrijheid vaak als superieur en werken er dan ook aan deze visie te verspreiden. Na de Tweede Wereldoorlog was het ambassadebouwproject van de Verenigde Staten onderdeel van zo'n visie. Tegenover het communisme wilden de Amerikanen stellen dat 'een vreedzaam bestaan en expansie van economie, wetenschap en religie mogelijk is zonder repressie van persoonlijke vrijheid'.² Een belangrijk onderdeel vormde moderne architectuur. Die zou openheid van publieke diplomatie symboliseren tegenover de 'Stalinistische architectuur' van de Sovjetambassades. De Verenigde Staten hadden altijd gebouwen gehoord, en nieuwe, eigen gebouwen in hoofdsteden over de hele wereld moesten vooruitstrevendheid uitstralen. Modernistische architectuur was met haar ongebruikelijk vorm- en materiaalgebruik, openheid, abstractie, dubbelzinnigheid en technologische innovatie uitermate geschikt.

Repressie van persoonlijke en professionele vrijheid was in Europa in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog op een hoogtepunt beland. Het Bauhaus, een in 1919 opgekomen nieuwe school in het oosten van Duitsland, streefde ernaar ambacht en kunstenaarschap te herenigen zonder aan de traditionele erfenissen van het vak te moeten voldoen. Vanuit deze anti-academische geesteshouding ontstond een nieuwe modernistische vormtaal waarbij fabrieksmatig geproduceerde objecten niet onderdeden voor handgemaakte unica's. Het modernisme wilde als stroming in overeenstemming zijn met zijn tijd en deze tegelijkertijd herdefiniëren. De regels waren simpel: geen overbodige decoraties, en het toegepaste materiaal en het belang van de functie van het ontworpen object tonen. De directeur en oprichter van het Bauhaus, Walter Gropius, legde de nadruk op de produceerbaarheid van projecten, omdat alleen zo de realiteit die men voor ogen heeft verwezenlijkt kan worden. De modernistische vormtaal botste met het opkomende nationaalsocialisme, dat het Bauhaus in 1925

uit zijn stichtingsstad Weimar verdreef. De in 1926 opgeleverde nieuwbouw van de school in Dessau, ontworpen door Walter Gropius, belichaamde het Bauhaus-idee en was de nationaalsocialisten een doorn in het oog. In 1928 nam marxist Hannes Meyer de leiding van het Bauhaus over en kregen sociale en communistische vraagstukken in het lesprogramma en onder de studenten meer aandacht. Dit beviel de nationaalsocialisten niet. Mies van der Rohe, die in 1930 de leiding overnam, kon tot 1932 tegen de steeds grotere politieke druk standhouden. Na een laatste semester als privéschool in Berlijn werd het Bauhaus in 1933 voorgoed gesloten, totdat het Bauhaus-gebouw in Dessau in 1976 door de DDR als wetenschappelijk cultureel centrum heropend en gerestaureerd werd.

'Wij willen een heldere, organische architectuur [...] met een stralende en naakte innerlijke logica, ongehinderd door leugenachtige gevels en bedriegerij; we willen een architectuur die is toegespitst op onze wereld van machines, radio's en snelle auto's, een architectuur waarvan de functie helder is.'³

WALTER GROPIUS, 1923

ARCHITECTUUR ALS DIPLOMATIEK MIDDEL

Een ambassade is de politieke en diplomatieke vertegenwoordiging van een land in een ander land; de ambassadeur vertegenwoordigt in functie het staatshoofd. Onderhandelingen worden gevoerd en culturele uitwisseling wordt bevorderd. Wanneer landen ervoor kiezen zelf te bouwen in plaats van een bestaand pand te huren, gaat het erom vooruitstrevendheid en openheid uit te stralen en zo nodig de grootst mogelijke veiligheid te kunnen garanderen. Vanaf 1926 groeide het plan van de Verenigde Staten hun rol in de wereld opnieuw te definiëren. Het ambassadebouwprogramma werd vanaf de late jaren '40 in gang gezet. Het was bedoeld om na de twee wereldoorlogen internationaal begrip te bevorderen en Amerikaanse 'goodwill' en verbintenis met de rest van de wereld te benadrukken. Een toespraak van president Harry S. Truman vat de achtergrond samen. Elk land waarvan de stabiliteit door het opkomende communisme bedreigd werd zou door de Amerikanen geholpen worden. Verder sprak hij uit dat Amerika in tegenstelling tot de Sovjet-Unie geen territoriale uitbreiding nastreefde. Daarmee werd het recht van landen op zelfbeschikking benadrukt, en de noodzakelijkheid van een organisatie als de Verenigde Naties om een nieuwe wereldoorlog voor te zijn.

'I believe that it must be the policy of the United States to support free peoples who are resisting attempted subjugation by armed minorities or by outside pressures.

I believe that we must assist free peoples to work out their own destinies in their own way.

*I believe that our help should be primarily through economic and financial aid, which is essential to economic stability and orderly political processes.'*⁴

HARRY S. TRUMAN, 1947

Den Haag is de oudste diplomatieke post van Amerika. John Adams, de tweede president van Amerika, werd hier in 1782 'de eerste gevolmachtigde vertegenwoordiger van de Verenigde Staten in het buitenland'⁵. Het Amerikaanse gezantschap was gevestigd op verschillende plekken in de binnenstad. John Adams woonde aan de Fluwelen Burgwal en zijn opvolgers

betrokken panden aan de Bezuidenhoutseweg, Kneuterdijk en Prinsessegracht.

In hetzelfde jaar dat John Adams naar Den Haag vertrekt, erkent Nederland de Verenigde Staten als zelfstandige en onafhankelijke natie en stuurt wederom een vertegenwoordiger naar de toenmalige hoofdstad, Philadelphia. Een ambassade is een diplomatieke boodschap, het erkennen van een ander land, maar er is een verschil tussen wat een ambassade doet en wat deze uitstraalt. Een ambassade heeft ook een symbolische betekenis. Zo kan een ambassade opgeheven worden om een afkeuring van ontwikkelingen in het gastland te symboliseren of geplaatst worden om diplomatieke keuzes van het gastland symbolisch te ondersteunen. Door de status van onschendbaarheid van een ambassade, die gegarandeerd is door het verdrag van Wenen (1961), kunnen politieke vluchtelingen er toevlucht zoeken zolang ze niet officieel veroordeeld zijn, omdat ook een ambassade gehouden is aan lokale wetten.

Vanaf 1942 kreeg het Amerikaanse gezantschap in Den Haag de officiële status van ambassade en werden plannen gemaakt voor een eigen ambassadegebouw en dienstwoningen. Deze zoektocht was onderdeel van het Amerikaanse Marshallplan dat anderhalf jaar na de Tweede Wereldoorlog, enkele weken na de toespraak van president Truman, in gang werd gezet om de West-Europese landen in de wederopbouw te ondersteunen. Een van de basisvoorwaarden van dit plan was dat de landen samen zouden werken. Culturele, historische en maatschappelijke informatiecentra over de Amerikaanse cultuur zouden op een uitnodigende manier in de vorm van bibliotheken, tentoonstellingsruimtes en auditoria in de ontwerpen worden geïntegreerd en verzorgd door de United States Information Service (USIS).

De opdracht van de Amerikaanse overheidsinstantie FBO (Foreign Building Operations) aan de gekozen architecten was om met de nieuwe gebouwen toegankelijkheid uit te stralen, zodat de gastlanden en hun burgers zich comfortabel voelden met de aanwezigheid van een diplomatieke Amerikaanse vertegenwoordiging. Hiervoor werd ter plaatse onderzoek gedaan. De delegatie voor Den Haag merkte de robuustheid van de Nederlandse architectuur op en constateerde dat een gebouw in de stijl van de Amerikaanse modernistische architect Frank Lloyd Wright goed in deze culturele context zou passen. Wright was een voorloper op het gedachtegoed van het Bauhaus. Hij was er al in 1901 van overtuigd dat de toekomst van kunst en ambacht in de machine lag, waarin alle onderdelen

in hun eigen functie samenwerkten, en dat in een architectonisch ontwerp alle elementen in samenhang waren. Eenvoudige vormen en bewerkingen waren volgens hem bijzonder geschikt om de schoonheid van materialen als hout naar voren te laten komen.

Een ander belangrijk punt was de invloed van de zee. In Den Haag zou onbewerkt beton met de tijd uit elkaar vallen en gebouwen van staal en glas vergden te veel onderhoud. Het FBO keurde het eerste ontwerp af. Dit was van Rapson en Van der Meulen, die de ambassade in Stockholm hadden ontworpen. In hun ontwerp voor Den Haag was de gevel volledig in glas uitgevoerd, om de historische gevels in de omgeving niet te beconcurreren. In 1956 kreeg Marcel Breuer de opdracht voor de Amerikaanse ambassade in Den Haag. Zijn lange samenwerking met Walter Gropius zal waarschijnlijk hebben meegespeeld, aangezien Gropius drie weken ervoor de opdracht voor de Amerikaanse ambassade in Athene had gekregen. Daarbij had Breuer al ervaring met de omstandigheden van het lokale klimaat door zijn ontwerp voor De Bijenkorf in Rotterdam.

De gevels van De Bijenkorf en de Amerikaanse ambassade in Den Haag hebben een herhalend patroon en zijn bekleed met kalksteenplaten met groeven in het oppervlak. Door deze in verschillende richtingen te plaatsen stroomt het regenwater op een organische manier van de gevel af waardoor contrastrijke sporen ontstaan in plaats van een grauw front. Beide gebouwen zijn in de Nederlandse wederopbouw neergezet. De binnenstad van Rotterdam was op 14 mei 1940 door de Duitse luchtmacht gebombardeerd; het Bezuidenhout in Den Haag werd verwoest op 3 maart 1945. De Britse RAF-vliegtuigen zouden eigenlijk het Haagsche Bos bombarderen, waar Duitse V1- en V2-raketten stonden.

'We subordinate everything to the greater unity of our new kind of space: the house to the street, the street to the square, the square to the city space. Detail is thus subordinated to the sense of continuity of the space where it occurs and its relationship to the space of the entire building and its setting. Spaces are thus calmer, less busy, much more relaxing.'⁶

MARCEL BREUER, 1960

MARCEL BREUER ALS ARCHITECT

De in 1901 in Hongarije geboren Marcel Breuer was een geschikte kandidaat om een Frank Lloyd Wright-achtig gebouw te ontwerpen. Al vroeg in zijn carrière speelde Breuer met de tijdgeest en bedacht hij welke materialen, technieken en idealen daaruit zouden kunnen voortkomen. Hij was een van de eerste studenten aan het Bauhaus en zijn interesse in het folkloristische verschoof al snel naar een toewijding aan het heden en de toekomst. Door de verplichte Bauhaus-introductie cursus had hij een liefde ontwikkeld voor grote contrasten. Hij onderzocht hoe verschillende materialen en structuren elkaar naar voren laten komen – open en gesloten, geaard en zwevend, parallel en loodrecht, geglazuurd en rauw. Deze contrasten wilde Breuer inzetten om het leven zelf te moderniseren.

Na zijn vertrek uit Europa naar Amerika in 1937, werd Breuer begin jaren '50 als een nieuw soort ontwerper gezien. Door zijn medewerking aan het Unesco-gebouw in Parijs werd hij gezien als een architect met een institutionele identiteit. Het modernisme wilde geen lege symbolen creëren of historische retoriek bedienen, waarmee het ten prooi zou kunnen vallen aan totalitaire regimes. De Amerikaanse ambassades vormden een uitdaging tot nieuwe monumentaliteit. In de naoorlogse context was het voor Amerika van belang democratie in de wereld bestendig te maken en gemeenschap te creëren, iets waaraan modernistische architecten als Breuer hun bijdrage leverden.

Breuer zag een stad als een samenhangend organisme dat behoeftes van de mens dient. Als architect en in zijn eerdere meubelontwerpen was hij steeds bezig zijn vormtaal en materiaalgebruik te vernieuwen. Zijn ontwerpen waren gesamt-kunstwerken waarin alles op elkaar afgestemd is – vorm en functie, materiaal en menselijke behoeftes. Een winkelcentrum moet volledig in zijn functie opgaan, een kerk of museum behoort meer te zijn dan dat. Een kantoorgebouw zal hetzelfde soort ruimtes hebben: afwisseling wordt niet vanuit het ontwerp aangereikt maar zal door het gebruik vanzelf ontstaan.

'Schoone vorm kan niet verbergen dat de mens op iets moet zitten, zo comfortabel mogelijk, en dat ditgene is wat wij stoel noemen.'⁷

MARCEL BREUER, 1961

Nadat Breuer in 1928 van zijn onderwijswerkzaamheden aan het Bauhaus naar Berlijn was vertrokken, wilde hij de lichtheid en het lijnenspel van zijn eerdere meubelontwerpen vertalen naar architectonische objecten. Hij was een van de eersten die stoelen en andere meubels met industrieel geproduceerde stalen buizen had ontworpen. Stoelen zijn net zo essentieel voor het menselijk bestaan als het woonhuis: beide representeren de meest substantiële behoeftes van de mens. Het woonhuis diende hem in deze zoektocht als ideaal laboratorium voor latere grootschalige projecten en gedachten. Een voorbeeld is het in 1943 door Breuer ontworpen Twee-Cellen-Huis. Het dagelijks leven (eten, sport, spel, tuinieren, bezoek, luis-teren naar de radio) is door de binnentuin en entree afgeschermd van het gedeelte voor concentratie, werk en nachtrust. De tuin is het eerste wat bij binnenkomst gezien wordt en optisch staan de woonkamer en gang door grote raamvlakken met elkaar in verbinding. De gang leidt rechts naar het rustige en links naar het actieve gedeelte.

Deze opsplitsing in functionele gedeeltes komt terug in Breuers grote ontwerpen, zoals het Unesco-gebouw in Parijs, de Amerikaanse ambassade in Den Haag en de Bijenkorf in Rotterdam. Telkens zijn auditoria als aparte constructies naast de hoofdgebouwen geplaatst en verbonden door een gang. Elk functioneel gedeelte heeft zijn eigen ingang. Zo heeft de Amerikaanse ambassade er twee: aan de Lange Voorhout voor de wer-kruintes en aan de Korte Voorhout voor het informatiecentrum. ertussen ligt een glazen gang. Net als in het Twee-Cellen-Huis valt de blik direct op de binnentuin. Het informatiecentrum geeft rechts toegang tot de biblio-theek, links tot de kantoren en rechtdoor tot het derde gedeelte van het gebouw, het auditorium, wederom verbonden door een gang met een raam. Het auditorium is een kleinere constructie naast de hoofdgebouwen, waardoor activiteiten als filmvertoningen, conferenties en ontvangsten ruimtelijk afgeschermd zijn van het gedeelte voor concentratie en werk.

Bij de oplevering in 1959 waren de meningen verdeeld. Het tijdschrift *Architectural Record* zag het gebouw als een volwassen voortzetting van Breuers eerdere ontwerpen. De architectuur criticus R.C. Hekker bewonderde het 'sierlijk lijnenspel'⁸ van de gevel dat, volgens hem, geen visuele zwaarte liet ontstaan, maar zijn teleurstelling over de ontbrekende ruimtewerking binnen was zeer groot.

POLITIEKE EN ARCHITECTONISCHE VERANDERINGEN

De definities van vrijheid, vrede en recht variëren van cultuur tot cultuur, maar elke maatschappij en wereldgemeenschap is op zoek naar een kleinste gemene deler. Tsaar Nicolaas II nam in 1899 het initiatief tot de eerste Vredesconferentie in Den Haag. Zesentwintig landen kwamen bijeen om over de mogelijkheden van ontwapening en internationale rechtspraak te spreken – dit leidde tot de oprichting van het Permanente Hof van Arbitrage. In 1907, bij de tweede Vredesconferentie in Den Haag, legden veertig landen samen de eerste steen van het Vredespaleis.

De tijdgeest veranderde drastisch na de Eerste Wereldoorlog. Nadat de gouden jaren '20 ten einde waren gekomen bracht de opkomst van de nationaalsocialisten modernistische architecten en kunstenaars in Europa in levensgevaar of ontnam hen op zijn minst de vrijheid hun werk uit te oefenen. Velen vertrokken via Parijs, Londen en Berlijn naar New York en Chicago, waaronder belangrijke namen van het Bauhaus: Walter Gropius, Mies van der Rohe en Marcel Breuer.

Het succes van het vroege Amerikaanse bouwprogramma lag in de visie het gastland en de burgers als het bestemde publiek te beschouwen en de keuze voor modernistische architecten, waarvan velen Europese emigranten waren. De steeds weer nieuwe vormtaal van de ambassades representeerde de op individualiteit gebaseerde Amerikaanse cultuur tegenover de veronderstelde eentonigheid en anonimiteit van de Sovjet-gebouwen. Met de val van de Berlijnse Muur in 1989 en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991 verdween de directe tegenstander en ontstond een vacuüm. Het State Department wilde snel handelen om Amerikaanse steun te tonen aan de landen en overheden, en zo een heropleving van het communisme voorkomen. In tegenstelling tot de strategie na de Tweede Wereldoorlog was het belangrijk snel werkplekken voor een diplomatieke vertegenwoordiging te vinden om actief aanwezig te zijn en steun te bieden, in plaats van vooruitstrevende architectuur symbool te laten zijn.

'Perfect security means nobody's there at all.'⁹

SHELDON J. KRYS, 1992

Na de eersten rellen tegen de Vietnamoorlog in de jaren '60, waarbij Amerikaanse ambassades doelwit werden, wilde het FBO geen bunkerachtige gebouwen neerzetten. Toch zou het eind jaren '90, na de aanslagen op de ambassades in Kenia en Tanzania, en later de aanslagen van 9/11 op Amerikaanse grond, een ongewilde noodzaak worden. Elektronische sloten, stalen deuren en andere mechanismes om indringers tegen te houden werden aangebracht. Tegen explosiegevaar werden ramen in de gevel van nieuwe gebouwen tot 15% van het oppervlak beperkt. Ook werd een nieuwe standaardafstand van 30 meter ingevoerd tot omliggende straten en gebouwen. Voor de modernistische gebouwen werden juist ramen en glazen elementen gebruikt om openheid uit te stralen en de ambassades werden in de binnensteden geïntegreerd. Steeds meer werd toegegeven aan angst, waardoor ook de ambassade in Den Haag haar oorspronkelijk subtiele karakter verloor.

Tegenwoordig hebben Amerikaanse diplomatieke vertegenwoordigingen zo'n enorme beveiliging dat ze nog nauwelijks in binnensteden te vinden zijn. Veiligheid van de werknemers in de ambassades werd steeds belangrijker. De Verenigde Staten moeten nu controle en onverwoestbaarheid uitstralen. Sinds eind jaren '90 is het bouwprogramma officieel aangepast en door de verhuizingen komen de modernistische gebouwen leeg te staan. Het modernisme wilde zijn tijd herdefiniëren en steeds nieuwe vormen en technieken vinden. Deze geesteshouding was én is uitermate geschikt om een oriëntatie op de toekomst en individuele vrijheid te vertegenwoordigen.

Door de bijzondere combinatie van politieke lading, architectuur en hedendaagse kunst wordt onze verbeelding op scherp gesteld. Kan de ambassade van Marcel Breuer weer een plek in de maatschappij krijgen? Een invulling die de ontmoeting van verschillende culturen stimuleert en ruimte biedt aan kunst die vragen oproept? Onze verbeelding wordt aangewakkerd door een gevoel van verbintenis met de wereld en daarin kan dit gebouw als monument voor veranderende tijden een actieve rol spelen.

Today's structure in its most expressive form is hollow below and substantial on top – just the reverse of the pyramid. It represents a new epoch in the history of man, the realization of his oldest ambitions: the defeat of gravity.¹

MARCEL BREUER, 1964

A MONUMENT FOR CHANGING TIMES

The search for freedom is age-old and is expressed in all possible forms: in the stretching of the norm, the exploration of the universe, in the imagination of mankind concerning philosophy, science and art. Political systems often consider their vision of freedom as superior and therefore do their best to spread that vision. After the Second World War, the embassy building project of the United States became part of such a vision. The United States wanted to set against communism that 'a peaceful existence and expansion of the economy, science and religion is possible without repression of personal freedom'.² Modern architecture was an important part of that. That would symbolize the openness of public diplomacy, in contrast to the 'Stalinist architecture' of the Soviet embassies. The United States had always rented offices. With their own new buildings in the capitals all over the world they wanted to express progressiveness. Modernistic architecture was extraordinarily appropriate for that, due to its unconventional use of form and material, openness, abstraction, ambiguity and technological innovation.

In the run-up to the Second World War, repression of personal and professional freedom had reached a high in Europe. The Bauhaus, a new school that emerged in 1919 in the east of Germany, aspired to reunite trade and artistry without having to fulfil the traditional heritages of the profession. From this anti-academic attitude, a new modernistic language of forms arose, objects manufactured in factories were not seen as inferior to hand-made unique products. Modernism, as a movement, wanted to be in accordance with its time and at the same time, redefine that. The rules were simple: no unnecessary decorations, and to show the material used and the importance of the function of the designed object. The director and founder of the Bauhaus, Walter Gropius, emphasized the manufacturability of the projects, because only then the reality that they had in mind could be realized. The modernistic language of forms clashed with the upcoming National Socialism, which banished the Bauhaus in 1925 from Weimar, its

city of foundation. The new construction of the school in Dessau, delivered in 1926 and designed by Walter Gropius, epitomized the Bauhaus idea and was a thorn in the flesh of the national socialists. In 1928, Marxist Hannes Meyer took over the management of the Bauhaus giving social and communistic issues more attention in the teaching programme and amongst the students. The national socialists were not pleased about that. Mies van der Rohe, who took over the management in 1930, was able to hold out against the growing political pressure until 1932. After a final semester as a private school in Berlin, the Bauhaus was permanently closed in 1933, until the Bauhaus building in Dessau was reopened and restored in 1976 by the DDR as a scientific and cultural centre.

*'We want a clear, organic architecture [...] with a radiating and naked inner logic, un hindered by untrue facades and cheating; we want an architecture that is concentrated on our world of machines, radios and fast cars, an architecture of which the function is clear.'*³

WALTER GROPIUS, 1923

ARCHITECTURE AS A DIPLOMATIC MEANS

an embassy is the political and diplomatic representation of a country in another country; the ambassador represents the head of state in office. Negotiations are carried out and cultural exchange is promoted. When countries choose to build the embassy themselves, instead of renting existing premises, they do this because they want to exude progressiveness and openness and, if necessary, guarantee the highest possible safety. From 1926, the plan of the United States further developed to redefine their role in the world. The embassy building project was started from the late forties. Following two world wars, it was meant to stimulate international understanding and to emphasize the American 'goodwill' and connection with the rest of the world. A speech by President Harry S. Truman summarizes the background. Each country, of which the stability would be threatened by the upcoming communism, would receive help from the United States. Moreover, he declared that America did not aim for territorial expansion, in contrast to the Soviet Union. Herewith, the right of countries to self-determination was emphasized, and the necessity of an organisation such as the United Nations to prevent a next world war.

'I believe that it must be the policy of the United States to support free peoples who are resisting attempted subjugation by armed minorities or by outside pressures.

I believe that we must assist free peoples to work out their own destinies in their own way. I believe that our help should be primarily through economic and financial aid, which is essential to economic stability and orderly political processes.'

HARRY S. TRUMAN, 1947

The Hague is the United States' oldest diplomatic post. Here, John Adams, the second president of America, became in 1782 'the first authorised representative of the United States abroad'⁵. The American delegation was located at various spaces in the city centre. John Adams lived on the Fluwelen Burgwal and his successors moved into premises at the Bezuidenhoutseweg, Kneuterdijk and Prinsessegracht.

In that same year that John Adams moves to The Hague, the Netherlands acknowledge the United States as an autonomous and independent country and again send a representative to the capital; at that time, Philadelphia. An embassy is a diplomatic message, the recognition of another country, but there is a difference between what an embassy does and what it exudes. An embassy also has a symbolic meaning. An embassy can for instance be removed to symbolise the disapproval of the developments in the host country, or it can be established to symbolically support the diplomatic choices of the host country. Due to the status of inviolability of an embassy, which is guaranteed by the Vienna Convention (1961), political refugees can seek resort there as long as they are not officially sentenced, because an embassy also has to comply with local laws.

As from 1942, the American delegation in The Hague received the official status of embassy and plans were made to have their own embassy building and official staff residences. This search formed part of the American Marshall Plan that started one and a half years after the Second World War, a few weeks after President Truman's speech, to support the West European countries during their reconstruction. One of the basic conditions of this plan was that the countries would cooperate with each other. Cultural, historical and social information centres about the American culture would be integrated in the designs in an inviting manner in the form of libraries, exhibition rooms and auditoria. The United States Information Service (USIS) would take care of it.

The assignment of the United States authority FBO (Foreign Building Operations) to the chosen architects was to radiate accessibility with these new buildings, so that the host countries and their citizens would feel comfortable with the presence of a diplomatic American delegation. Therefore, inspection was carried out on-site. The delegation for The Hague noticed the robustness of the Dutch architecture and came to the conclusion that a building in the style of the American modernistic architect Frank Lloyd Wright would fit perfectly within this cultural context. Wright was a precursor in the philosophy of the Bauhaus. Already in 1901, he was convinced that the future of art and craft would lie in the machine, in which all parts would cooperate in their own function, and that in an architectonic design all elements would be connected. According to him, simple forms and treatments were particularly suitable to bring out the beauty of materials such as wood.

Another major influence was the sea climate. In The Hague, unprocessed concrete would fall apart as time went on and buildings of steel and glass would demand too much maintenance. The FBO rejected the first design. This was made by Rapson and Van der Meulen, who had designed the embassy in Stockholm. In their design for The Hague the facade was completely executed in glass, in order not to compete with the historical facades in the environment. In 1956, Marcel Breuer received the assignment for the American embassy in The Hague. His long-term cooperation with Walter Gropius will probably have played a part, as Gropius received the assignment for the American embassy in Athens three weeks before. Moreover, Breuer already had experience with the circumstances of that local climate, due to his design for the Bijenkorf in Rotterdam.

The facades of the Bijenkorf and the American embassy in The Hague have a repetitive pattern and are covered with limestone slabs with grooves in the surface. By placing these in various directions, the rainwater streams off the facade in an organic way, due to which tracks are created that are rich in contrast, instead of a gray front. Both buildings were constructed during the post-war reconstruction of the Netherlands. The city centre of Rotterdam was bombed by the German air force on 14 May 1940; the Bezuidenhout in The Hague was destroyed on March 3, 1945, when the British RAF planes were supposed to bomb the Haagsche Bos, where German V1- and V2-missiles were located.

'We subordinate everything to the greater unity of our new kind of space: the house to the street, the street to the square, the square to the city space. Detail is thus subordinated to the sense of continuity of the space where it occurs and its relationship to the space of the entire building and its setting. Spaces are thus calmer, less busy, much more relaxing.'⁶

MARCEL BREUER 1960

MARCEL BREUER AS ARCHITECT

Marcel Breuer, who was born in Hungary in 1901, was a suitable candidate to design a Frank Lloyd Wright-like building. Very early in his career, Breuer played with the spirit of the age and considered what sort of materials, techniques and ideals could stem from that. He was one of the first students at the Bauhaus and his interest in folklore quickly shifted to a devotion to the present and the future. Thanks to the compulsory Bauhaus introduction course, he had developed a great love for large contrasts. He investigated how different materials and structures complement each other – open and closed, grounded and floating, parallel and perpendicular, glazed and raw. Breuer wanted to use these contrasts to modernize life itself.

After leaving Europe for the United States in 1937, Breuer was from the beginning of the fifties considered as a new genre of designers. Due to his cooperation with the Unesco building in Paris, he was seen as an architect with an institutional identity. Modernism did not want to create empty symbols or attend to historical rhetoric, with which it could fall prey to totalitarian regimes. The American embassies formed a challenge to create new monumentality. In the post-war context, it was important for the United States to make democracy lasting in the world and to create community, something to which modernistic architects such as Breuer contributed.

Breuer defined a city as a coherent organism that served human needs. As an architect and in his previous furniture designs, he was always engaged renewing his language of form and use of materials. His designs were Gesamtkunstwerken in which everything is geared to one another – form and function, material and human needs. A shopping centre should completely merge into its function, a church or museum should be more than that. An office building will have the same sort of rooms: variety is not supplied by the design, but will arise spontaneously by the way that the space is used.

'Beauty of form cannot deceive us that a human being needs to sit on something, as comfortable as possible, and that this is what we call a chair.'⁷

MARCEL BREUER, 1961

After Breuer left his teaching activities at the Bauhaus in 1928 and went to Berlin, he wanted to translate the lightness and the line pattern of his previous furniture designs to architectonic objects. He was one of the first designers who had created chairs and other pieces of furniture with industrially produced tubular steel. Chairs are just as essential for human existence as the home: both represent the most substantial needs of the human being. In this search, the home served for him as an ideal laboratory for future large-scale projects and thoughts. An example is the Two-Cells-House that was designed by Breuer in 1943. Daily life (dinner, sport, playing, gardening, visitors, listening to the radio) has been screened off from the part for concentration, work and night's rest, by the inner garden and the entrance. The garden is the first thing visible when entering the house, and the living room and the corridor are visually connected with each other by large window surfaces. To the right the corridor leads to the quiet part and to the left to the active part.

This division in functional parts is reflected in Breuer's large designs, such as the Unesco building in Paris, the American embassy in The Hague and the Bijenkorf in Rotterdam. Each time, the auditoriums are placed as separate constructions next to the main buildings and connected by a corridor. Every functional part has its own entrance. For example, the American embassy has two entrances: at the Lange Voorhout for the work spaces and at the Korte Voorhout for the information centre. In between there is a glass corridor. Just like in the Two-Cells-House, the first glance falls directly on the inner garden. To the right the information centre gives entrance to the library, to the left to the offices and straight ahead to the third part of the building, the auditorium, once again connected by a corridor with a window. The auditorium is a smaller construction, next to the main buildings, dividing spatially the activities such as film screenings, conferences and receptions from the part for concentration and work.

At the completion in 1959, opinions differed. The magazine *Architectural Record* thought that the building was a mature continuation of Breuer's earlier designs. The architecture critic R.C. Hekker admired the 'decorative line pattern'⁸ of the facade that, according to him, did not cause any visual weight, but his disappointment about the lacking spatial effect on the inside, was tremendous.

POLITICAL AND ARCHITECTONICAL CHANGES

The definitions of freedom, peace and justice vary from culture to culture, but every society and world community is in search of the least common denominator. Tsar Nicholas II took the initiative in 1899 to organize the first Peace Conference in The Hague. Twenty-six countries came together to discuss the possibilities of disarmament and international jurisdiction – this led to the foundation of the Permanent Court of Arbitration. In 1907, during the second Peace Conference in The Hague, forty-four countries together laid the first stone for the Peace Palace.

The spirit of the age changed drastically after the First World War. When the golden twenties had come to an end, the rise of the National Socialists put the lives of modernistic architects and artists in Europe at risk, or at least took away the freedom to practice their work. Many of them left via Paris, London and Berlin for New York and Chicago, among which important names of the Bauhaus: Walter Gropius, Mies van der Rohe and Marcel Breuer.

The success of the early American building project lay in the vision that the host country and the citizens should be considered as the intended audience, and in the choice for modernistic architects, of which many were European emigrants. The repeatedly new design language of the embassies represented the American culture based on individuality, in contrast to the supposedly monotonous and anonymous Soviet buildings. After the fall of the Berlin Wall in 1989 and the breakdown of the Soviet Union in 1991, the direct opponent disappeared and a vacuum arose. The State Department wanted to act quickly to show the American support for countries and governments, and thus prevent a revival of communism. In contrast with their strategy after the Second World War, it was important to quickly find places to work for a diplomatic delegation to be actively present and offer support, instead of letting progressive architecture symbolically emphasize that.

'Perfect security means nobody's there at all.'⁹

SHELDON J. KRYS, 1992

After the first riots against the Vietnam War in the sixties, during which the American embassies were the target, the FBO did not want to erect bunker-like buildings. Nevertheless, at the end of the nineties, after the attacks on the embassies in Kenya and Tanzania, and later the attacks of 9/11 on American soil, it would become an unwanted necessity. Electronic locks, steel doors, and other mechanisms to obstruct intruders, were applied. Against the danger of explosions, the windows in the facades of new buildings were limited to 15% of the surface. Moreover, a new standard distance to the surrounding streets and buildings of 30 meter was established. For the modernistic buildings, in contrast, windows and glass elements were used to radiate openness, and the embassies were integrated in the city centres. Increasingly, they gave in to fear, which also caused the embassy in The Hague to lose its originally subtle character.

These days, the American diplomatic delegations need such enormous protection, that they are hardly ever to be found in the city centres. The safety of embassy staff became increasingly important. At this moment, the United States have to radiate control and indestructibility. Since the end of the nineties, the building programme has officially been adjusted, and due to the moving away from the city centres the modernistic buildings are left empty. Modernism wanted to redefine its time and continuously find new forms and techniques. This attitude was and is extremely suitable to represent an orientation on the future and individual freedom.

The extraordinary combination of political charge, architecture and contemporary art, sharpens our imagination. Can the embassy of Marcel Breuer again have its place in society? An instrument that stimulates encounters of various cultures and provides space for art that raises questions? Our imagination is encouraged by a feeling of being connected with the world and in that, this building can play an active role as a monument for changing times.

NOTEN / ENDNOTES

- 1 Marcel Breuer – Building Global Institutions, p. 58
- 2 Building diplomacy. The American embassy in The Hague – Marcel Breuer, 1956-1959, p. 8
- 3 Modernism. The shock of the renewal, p. 293
- 4 <https://www.u-s-history.com/pages/h1780.html> – 09.04.2019
- 5 Building diplomacy. The American embassy in The Hague, Marcel Breuer, 1956-1959, p. 8
- 6 Architectural Record, January 1960
- 7 Translated from German: Marcel Breuer 1921-1962, p. 9 'Schönheit der Form kann uns nicht darüber hinwegtäuschen, daß der Mensch auf etwas sitzen muß, und zwar möglichst bequem, und daß dieses etwas eben das ist, was wir Stuhl nennen.'
- 8 Building, Central Weekly Magazine for the Building industry in the Netherlands and Belgium, 25 July 1959
- 9 The Architecture of Diplomacy. Building America's Embassies, p. 257, Sheldon J. Krys was the 'assistant secretary of state for diplomatic security'

LITERATUURLIJST / BIBLIOGRAPHY

- Barry Bergdoll and Jonathan Massey (editing), Marcel Breuer – Building Global Institutions, Lars Müller Publishers 2018
- Marcel Breuer and Gerd Hatje (editing), Marcel Breuer 1921-1962, Verlag Gerd Hatje Stuttgart, 1962
- Wijnand Galema, Frankje Hooimeijer, Building diplomacy. The American embassy in The Hague – Marcel Breuer, 1956-1959, The city of The Hague, December 2008
- Peter Gay, Het modernisme. De schok der vernieuwing, Ambo|Anthos publishers Amsterdam, 2009 (translation Rob van Essen of Peter Gay, Modernism: The Lure of Heresy)
- Wulf Herzogenrath (publisher) in cooperation with Stefan Kraus, Bauhaus Utopien – Arbeiten auf Papier, Edition Cantz Stuttgart, 1988
- Jane C. Loeffler, The Architecture of Diplomacy. Building America's Embassies, Princeton Architectural Press New York, Revised Paperback Edition, 2011
- Recent Work of Marcel Breuer, Architectural Record, January 1960
- Building for the American embassy, The Hague, Building, Central Weekly Magazine for the Building industry in the Netherlands and Belgium, 25 July 1959
- After 'culture' it now says 'durable' on the visiting card, Trouw, 7 June 2008

INTERNET

- Robert-Jan de Kort, A building you must dare to love <https://www.archined.nl/2008/09/a-building-you-must-dare-to-love> – 15.03.2019
- Ambassade, vertegenwoordiging van staat en koning (Embassy, representative of state and king) <https://mens-en-samenleving.infonu.nl/internationaal/113284-ambassade-vertegenwoordiging-van-staat-en-koning.html> – 28.03.2019
- Architect Leland King Dies at 96; Commissioned Bold Embassies <https://www.nytimes.com/2004/05/07/arts/architect-leland-king-dies-at-96-commissioned-bold-embassies.html?module=ArrowsNav&contentCollection=Arts&action=keypress&region=FixedLeft&pgtype=article> – 09.04.2019
- Der Marshallplan – Selling Democracy <https://www.bpb.de/geschichte/zeitgeschichte/marshallplan/> – 28.03.2019
- Die Geschichte des Bauhauses in Dessau <https://www.bauhaus-dessau.de/de/geschichte/das-bauhaus-in-dessau.html> – 09.04.2019
- Duitse en geallieerde bombardementen op Nederland (German and allied bombings of The Netherlands) <https://www.niod.nl/nl/vraag-en-antwoord/duitse-en-geallieerde-bombardementen-op-Nederland> – 05.04.2019
- Vredespaleis (Peace Palace) <https://www.vredespaleis.nl/gebouw/geschiedenis/> – 15.03.2019
- Truman Doctrine <https://www.u-s-history.com/pages/h1780.html> – 09.04.2019
- Who, What, Why: Is it legal to hide in an embassy? <https://www.bbc.com/news/magazine-17905985> – 09.04.2019

West Den Haag toont hedendaagse kunst in de voormalige Amerikaanse ambassade in het hart van het Haagse Museumkwartier. West richt zich als kunstinstituut op de meest relevante internationale ontwikkelingen op het gebied van de beeldende kunst. West biedt kunstenaars ruimte en mogelijkheden om nieuw werk te ontwikkelen, en plaatst deze middels een brede dialoog in een maatschappelijke context. Lezingen, presentaties, performances en discussies onderbouwen het tentoonstellingsbeleid met een theoretische basis. Een reeks brochures, documentaires en de website brengen de verschillende aspecten van West samen.

West Den Haag shows contemporary art in the former American embassy in the heart of The Hague museum district. West, as an art institute, focuses on the most relevant international developments in the field of the visual arts. West offers artists space and opportunities to develop new work in a social context by situating it in a wider dialogue. Lectures, presentations, performances and discussions underpin the exhibition policy with a theoretical basis. A series of brochures, documentaries and the website complete the activities that bring the different aspects of West together.

Sponsors: Foscarini, Vitra.

Mogelijk gemaakt door / Supported by: Ministry of Education, Culture and Science, Gemeente Den Haag, ANNA Vastgoed & Cultuur, Mondriaan Fonds

Den Haag

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

FOSCARINI

vitra.

museum
vereniging

DE AMBASSADE VAN MARCEL BREUER / MARCEL BREUER'S EMBASSY
vml. Amerikaanse ambassade / former American embassy
Lange Voorhout 102, 2514 EJ Den Haag / The Hague / www.onzeambassade.nl

Tekst / Text: Nele Brökelmann

Nele Brökelmann is een Duitse kunstenaar gevestigd in Nederland, ze werkt voor West Den Haag en geeft rondleidingen door de ambassade van Marcel Breuer. In haar kunstenaars praktijk bevaart zij de noodzaak voor lineariteit. Ze brengt haar onderzoek in cognitieve processen, de oorsprong van religie en theater samen met de ontstaansdynamieken van organismes, ernaar strevend de onderliggende en betekenisgevende structuren verankert in culturen te vatten. Daaruit ontstaan teksten, geënceneerde video's en ontmoetingen die ruimte creëren om onze manier van samen leven anders te denken en te beleven.

Nele Brökelmann is a German artist based in the Netherlands, she works for West Den Haag and gives tours in Marcel Breuer's embassy. In her artistic practice she grapples with the necessity for coherence. By connecting her research into cognition, the origins of religions and theatre to the developmental dynamics of organisms, she aims to fathom the subsisting structures of meaning inherent to cultures. This is channeled into texts, scripted videos and encounters, creating potentialities to think and enact our way of living together otherwise.

Met dank aan / Thanks: Stroom Den Haag (Arnold Mosselman)

Foto / Photo: Jan Versnel, Maria Austria Instituut, Amsterdam

Drukker / Printer: Oranje van Loon, Den Haag

Vertaling / Translation: Tiny Mulder

Publicatie / Publication: West

Oplage / Edition: 1500

ISBN: 978-90-79917-81-5

West

Lange Voorhout 102

2514 EJ Den Haag

the Netherlands

+31 (0)70 392 53 59

www.westdenhaag.nl

info@westdenhaag.nl

